9.2.2022
Mika Linna

HALLINTOVALIOKUNNALLE HaV@eduskunta.fi
.

U 62/2021

Finanssiala ry:n lausunto U-kirjelmään komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1153 muuttamiseksi

Talousvaliokunta on 17.11.2021 pyytänyt Finanssiala ry:n lausuntoa valtioneuvoston kirjelmään eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1153 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse toimivaltaisten viranomaisten pääsystä keskitettyihin pankkitilirekistereihin keskitetyn yhteyspisteen kautta. Esitämme lausuntonamme seuraavaa.

1) Finanssiala ry (FA) pitää aloitetta toimivaltaisten viranomaisten pääsyn mahdollistamisesta kansallisiin pankkitilirekistereihin keskitetyn yhteyspisteen avulla sinänsä kannatettavana.

2) FA:n tietojen mukaan kansallisten pankkitilirekistereiden tietojen ajantasaisuudessa on kuitenkin edelleen suuria eroja, mikä haittaa järjestelmäkokonaisuuden sisältämien tietojen luotettavuutta ja hyödynnettävyyttä EU:n tasolla. FA pitää tärkeänä, että tietojen ajantasaisuudelle ja ylläpidolle määriteltäisiin yhteiset eurooppalaiset kriteerit ja esittää, että Suomi nostaisi asian esille direktiiviehdotuksen jatkokäsittelyn yhteydessä.

3) Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä (PMJ) koostuu siitä annetun lain (PMJ-laki) 4—5 §:n mukaisesti pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmästä ja pankki- ja maksutilirekisteristä. U-kirjelmäluonnoksessa mainittua koostavaa sovellusta koskeva ehdotus sisältyy rahoitustietodirektiivin toimeenpanoa koskevaan hallituksen esitykseen 162/2021 vp, joka on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä. FA korostaa, että lausunnossa esille tuodut näkökohdat tulee huomioida siitä riippumatta, millä tavoin kansallisten pankkitilirekistereiden yhteenliittäminen toteutetaan.

4) Tiedonhakujärjestelmään liittyneillä toimijoilla ei ole keinoja varmistaa sitä, onko tietoja kysyvällä viranomaisella oikeutta ja lain edellyttämää tarvetta tehdä kyselyä. FA pitää tärkeänä, että velvollisuus varmistua PMJ:n tietoja kysyvän ulkomaisen viranomaisen asiallisesta toimivallasta ja kelpoisuudesta osoitetaan yksiselitteisesti Tullille tai muulle nimetylle kansalliselle viranomaiselle. Tämän viranomaisen tehtäviin tulee kuulua myös kyselyjen seuranta sekä niitä koskevien tietojen kerääminen, jotta mahdolliset virheet, vahingot ja väärinkäytökset voidaan tarvittaessa havaita, todentaa ja oikaista myös jälkikäteen.

5) Valtioneuvoston kannassa todetaan, että on tärkeää varmistua siitä, että sääntely noudattaa EU:n tietosuojasääntelyä. FA haluaa kiinnittää huomiota siihen, ettei pankkisalaisuutta koskevaa kansallista normistoa ole EU:n tasolla harmonisoitu eikä sitä koskevia kansallisia säännöksiä välttämättä ole huomioitu EU:n

rahanpesudirektiivejä tai rahoitustietodirektiiviä säädettäessä. FA pitää selvänä, etteivät kansallisten lainvalvontaviranomaisten oikeudet saada tietoa pankkisalaisuuden estämättä automaattisesti laajene kattamaan myös kyselyjä tekeviin EU:n jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisiin pelkästään sillä perusteella, että jäsenvaltioiden kansalliset pankkitilirekisterit liitetään yhteen keskitetyn yhteyspisteen avulla. FA pitääkin välttämättömänä, että direktiivin jatkovalmistelussa varmistetaan, että tietosuojaa koskevien vaatimusten ohella toteutettavan ratkaisun edellytetään kaikilta osin täyttävän myös kansallisten pankkisalaisuusnormien vaatimukset.

6) PMJ-lakia säädettäessä eduskunnan talousvaliokunta edellytti, että järjestelmien tietosisällöt rajataan tiukasti viidennen rahanpesudirektiivin mukaisiksi. Tästä huolimatta on osoittautunut, että Tullin laatima tiedonhakujärjestelmän tekninen kuvaus menee eräiltä osin rahanpesudirektiiviä ja PMJ-lakia pidemmälle. FA katsoo, että kansallista koostavaa sovellusta, EU:n keskitettyä yhteyspistettä sekä muita teknisiä ratkaisuja ja rajapintoja määriteltäessä ja toteutettaessa on ehdottomasti varmistettava, ettei pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmästä tai pankki- ja maksutilirekisteristä missään olosuhteissa luovuteta kyselyjä tekeville viranomaisille muita kuin rahanpesudirektiiveissä tai niihin liittyvissä kansallisissa laeissa määriteltyjä tietoja.

7) Hallituksen esitykseen 162/2021 vp sisältyy ehdotuksia kansalliseksi lisäsääntelyksi, jotka merkittävästi laajentaisivat mm. PMJ:n käyttäjien ja käyttötarkoitusten piiriä. Nyt lausunnon kohteena olevan direktiivimuutoksen ohella EU:ssa on vireillä useita muitakin rahanpesun torjuntaan liittyviä lainsäädäntöhankkeita. FA pitää välttämättömänä ja ns. *vilpittömän yhteistyön periaatteen*[1] edellyttämänä, että kansalliset sääntelyhankkeet rajataan ja toteutetaan niin, etteivät ne haittaa tai vaaranna EU:ssa vireillä olevien hankkeiden tavoitteita tai toteutumista.

8) Luottolaitokset ja muut rahoitusalan toimijat ovat investoineet merkittävästi PMJ:n toteutukseen, minkä lisäksi komission ehdotus kansallisten pankkitilirekisterin yhteen liittämiseksi palvelee yksinomaan viranomaisten toimintaa. Tämän vuoksi FA pitää selvänä, että hankkeen toteutus ja kustannukset kuuluvat yksinomaan viranomaisten kannettaviksi.

FINANSSIALA RY

Taina Ahvenjärvi

[1] Vilpittömän yhteistyön periaate velvoittaa Euroopan unionin jäsenvaltion toteuttamaan kaikki toimenpiteet, joilla varmistetaan unionin perussopimuksista ja säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen. Periaate velvoittaa jäsenvaltiota myös pidättäytymään kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa EU:n tavoitteiden toteutumisen (lähde: tieteentermipankki.fi).